

نقش تفریح در تربیت جوانان و نوجوانان

از دیدگاه قرآن و روایات

محمد جواد انبیایی

انتشارات جامعة القرآن الكريم

قم - معلم ۱۰، کوچه افخم، بن بست فردوس، پلاک ۱۶۰
تلفن: ۷۷۴۶۸۸۲ دورنویس: ۷۷۳۰۰۰۹

نقش تفریح در تربیت جوانان و نوجوانان از دیدگاه قرآن و روایات

مؤلف محمدجواد انبیایی
ناشر انتشارات جامعة القرآن الكريم
چاپ پاسدار اسلام
نوبت چاپ اول - ۱۳۸۸
تیراژ ۳۰۰۰
قطع رقعی
قیمت ۱۲۵۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۰۸-۱۱-۶

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست

مقدمه ۷

بخش اول:

دوره‌ی نوجوانی و جایگاه تفریحات در روان‌شناسی تربیتی

فصل اول: تعریف روان‌شناسی تربیتی ۱۱

فصل دوم: دوره‌ی نوجوانی از دیدگاه عالمان علوم تربیتی ۱۲

فصل سوم: نوجوانی از دیدگاه دانشمندان مسلمان علوم تربیتی ۱۴

تعریف مورد نظر ما از دوره‌ی نوجوانی ۱۸

تفاوت دوران کودکی و نوجوانی ۱۹

فصل چهارم: جایگاه تفریح در علوم تربیتی ۲۱

تفریح و روان ۲۷

استعداد و تفریح ۲۹

بخش دوم:

اهمیت دوره‌ی نوجوانی و تربیت نوجوان از دیدگاه اسلام

فصل اول: اهمیت دوره‌ی نوجوانی از دیدگاه اسلام ۳۳

فصل دوم: تربیت نوجوان از دیدگاه اسلام ۳۸

بخش سوم:

تفریح از دیدگاه اسلام

فصل اول: شادی و تفریح از دیدگاه اسلام ۵۷

۶۸	رابطه‌ی فطرت با نشاط
۷۳	فصل دوم: انواع تفریح در منابع اسلامی
۷۳	۱. ورزش:
۷۷	۲. سیر و سیاحت:
۷۹	۳. بازی:
۸۲	۴. مزاح:
۸۵	فصل سوم: ملاک‌های تفریح
۸۵	ملاک‌های تفریح ناسالم:
۸۵	۱. غفلت:
۸۸	۲. معصیت:
۹۱	۳. آزار و زیان رساندن به خود و دیگران:
۹۲	۴. افراط یا زیاده‌روی:
۹۵	ملاک‌های تفریح سالم:
۹۵	۱. اذخال سرور (شاد کردن دیگران):
۹۸	۲. نشاط روحی:
۱۰۲	۳. نشاط جسمی:
۱۰۳	منابع

مقدمه

با توجه به این که دوره‌ی نوجوانی مهم‌ترین مرحله‌ی زندگی انسان محسوب می‌شود و در این دوران میل‌های نهفته‌ی او شکوفا می‌گردند و لازم است این امیال در مسیر صحیح هدایت شوند و با توجه به این که بیش‌تر جمعیت کشور ایران را جوانان و نوجوانان تشکیل می‌دهند و دشمنان با تهاجم فرهنگی گسترده و با سرگرم کردن آنها به تفریحات غیر سالم و مضر، در صدد اغوا و انحراف آنان از مسیر انقلاب و اسلام هستند، لازم است با استفاده از منابع اسلامی مسیر هدایت و تربیت و رشد آنان مشخص گردد تا از کج‌راه‌ها در امان بمانند و در مسیر اسلام و قرآن گام بردارند.

یکی از مهم‌ترین مسائل تربیتی نوجوانان و جوانان، تفریح است که در سه محور خانواده، مدرسه و جامعه و در قالب مسائلی چون: ورزش، تماشای فیلم، جلسات جشن و بازی‌های فکری و بدنی قابل بررسی است.

در این پژوهش به مسائلی در این زمینه پرداخته شده است؛ مثل:

- دیدگاه قرآن و احادیث در مورد نقش تربیتی تفریح؛
- جایگاه اوقات فراغت نوجوانان در مسائل تربیتی آنان؛
- راه‌نمایی‌ها و راه‌کارهایی که موجب سوق دادن نوجوانان به تفریحات سالم در محیط خانواده، اجتماع و مدرسه می‌شوند؛
- تفاوت تفریح با لهو و لعب؛
- نسبت تفریحات با ضرورت ذکر الهی و بندگی خدا و ادب و کرامت انسانی؛

- تفریحات خاصی که دین برای نوجوانان توصیه کرده است.

اثر حاضر در اصل، حاصل رساله‌ی علمی مقطع کارشناسی ارشد این جانب در دانشکده‌ی اصول دین قم است. در این جا برای ریاست عالی دانشکده، مرحوم آیت‌الله سید مرتضی عسکری رحمته‌الله از خدای بزرگ علو درجات می‌طلبم و از استاد ارجمند جناب حجت‌الاسلام دکتر علی نقی فقیهی و استاد عزیزم جناب حجت‌الاسلام دکتر محمد اسعدی که با راه‌نمایی‌های مخلصانه‌ی خود در تهیه‌ی این اثر زحمات زیادی کشیده‌اند کمال تشکر را دارم.

امید است این اثر مورد استفاده‌ی خوانندگان محترم قرار گیرد و آنها را در رسیدن به این هدف مهم، یعنی تربیت صحیح و سالم و مطابق با قرآن و روایات، یاری رساند.

محمد جواد انبیایی